Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Biblioteca Municipiului ... SALA DE LECTURĂ

Inserţiunĭ

Un şir garmond: o dată 14 fil., a doua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., şi de fiesce care publicaţiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacţiunea şi Administraţiunea **Unirii**« în Blaş.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul X. — Blaş 13 Ianuariŭ 1900. — Numĕrul 2.

Invitare la abonament.

Pe anul 1900 deschidem abonament noŭ, cu preţurile indicate în fruntea foiĭ, şi a nume:

pe un an cu 12 cor. (6 fl.)
pe 1/2 de an cu 6 cor. (3 fl.)
pe 1/4 de an cu 3 cor. (1·50 fl.)

Vechilor abonenţi le mulţămim pentru binevoitoriul sprigin şi îĭ rugăm a lucra şi maĭ de parte în cercurile amicilor şi cunoscuţilor pentru lăţirea foiĭ nóstre; éră

abonenţiĭ în restanţă binevoéscă a grăbi cu plătirea abonamentuluĭ ca să fim uşuraţĭ în susţinerea organuluĭ acestuia, atât de necesar bisericiĭ nóstre.

ADMINISTRAŢIA.

La începutul anuluĭ.

Făcênd bilanţul politic al anuluĭ trecut, puţin de tot vom avé de remarcat la rubrica activelor şi multe vom avé de indus la passive.

Situaţia nóstră e de aşa, în cât cel mult lupta defensivă să o putem susţiné — şi nicĭ aceea nu o susţinem cum ar trebui. Când elementele puteriĭ se îndreptă în contra individualităţiĭ nóstre naţionale, în loc de a ne concentra puterile, spre a le opune o resistinţă vrednică de luat în samă, ne divisăm în certe reciproce, spre bucuria duşmanilor, şi spre marea măhnire a celor, ce se sciŭ ridica peste nivelul strimt al personalităţilor.

Situaţia acésta de neorientare şi neactivitate se resfrânge, în mod firesc, în blasarea şi lipsa de entusiasm a opinieĭ publice.

Nu maĭ găsescĭ însufleţirea, nicĭ desinteresul de pe vremea procesuluĭ Memoranduluĭ — ca şi când n'ar fi fost. de cât un vis frumos, care nu lasă în urma luĭ, de cât părerea de rĕŭ, că nu maĭ este . . .

Şi acéstă blasare, acéstă lipsă de însufleţire şi de încredere în puterile propriĭ este preludiul desastrelor politice. De la aceste până la capitularea politică definitivă nu sînt de cât câţi-va paşi — cestiune de timp!

Cu tóte acestea, putem constata, la începutul anuluĭ, cu óreşi care mândrie şi mângâiere sufletéscă, că aşa de parte nu am ajuns. Stăm rĕŭ, fără îndoiélă, dar nu am ajuns pe povirnişul popórĕlor, carĭ şi-aŭ pierdut dreptul de existinţă. Stăm rĕŭ, fără îndoială, dar nu e stins focul însufleţiriĭ în noĭ, ci e acoperit numaĭ cu cenuşă aruncată de mânĭ străine, şi, în parte, de noĭ înşi-ne.

Nu e stins focul însufleţiriĭ, dovadă cestiunea Iancu, care agită preocupaţiunea publiculuĭ românesc.

Aŭ fost de ajuns cele dóuĕ vorbe nesocotite ale unuĭ procuror nesocotit, ca focul entusiasmuluĭ să rĕsbată de sub cenuşă, ca să-ĭ simţim cu toţiĭ lumina şi căldura. A fost de ajuns insultarea erouluĭ în effigie, pentru ca némul întreg s'o simţéscă şi să se indentifice cu erouĭ batjocorit.

A trebuit să fie chiar Iancu, pentru ca, în situaţia de anemiă politică, să ne insufle spirit de viéţă şi însufleţire — din ceea alaltă lume.

Campania, ce pressa română a pornit în contra acestuĭ necualificabil abus de putere este de bun augur pentru anul ce vine. Ea ne spune apriat, că inimile nóstre a tuturor sînt încăldite de acelaşi sacru foc, că diferinţele de partid dispar şi la noĭ, când e vorbă de insultarea, eroilor morţi pentru nêm, ne spune, că însufleţirea nóstră nu e stinsă, după cum s'ar crede, ci e năbuşită numaĭ, de multele ingredienţe, ce aŭ dat peste ea.

Acésta este partea imbucurătóre, ce resultă din cestiunea Iancu.

Am avé póte unele reserve. Am puté spune, că a fară de tinerime şi de doĭ-treĭ bărbaţĭ, nu s'aŭ aflat alţiĭ, carĭ să se „espună“. Am puté să facem constatarea acésta, dar o lăsăm la o parte; ne mulţămim cu *semnul de viéţă*, orĭ cât ar fi acela de neînsemnat în aparinţă, ne mulţămim, că cu începutul anuluĭ putem arĕta un ast fel de semn de viéţă.

Feuilleton.

Ziua ultimă a anuluĭ.

— *După Köhler.* —

În timp de érnă, dacă omul le are tóte cele de lipsă, când a fară pârăiă zăpada sub piciórele plimbătorilor, de şi e démnă de invidiă chilia caldă, dar pentru aceea nu e destulă la fericirea întrégă a omuluĭ.

În ziua ultimă a anuluĭ vechiŭ, în presera anuluĭ noŭ şedea la cină o păreche tinĕră: Ioan şi Elena. Locuinţa lor ordinată cu cea maĭ mare comoditate, masa încărcată cu mâncarĭ gustóse, pe lângă acestea şi caminul cald, la prima vedere tradéză, că aicĭ nu esistă fantómele înspăimântătóre a cugetuluĭ de susţinerea vieţiĭ.

Tineriĭ petrecură aniĭ primĭ aĭ căsătorieĭ în fericire deplină. Fericirea lor înse dură numaĭ până ce dorul şi speranţa dulce de a avé un copil, nu se nimici. Veniră şi trecură anĭ, dar ramura verde a speranţeĭ din ce în ce se veştedi, ér în urmă ambiĭ simţiră nimicirea amară a dulceĭ ilusiunĭ; inimile lor se umpleaŭ de durere adâncă, ca nisce parĭ uscaţĭ stând eĭ în lume fără copiĭ. De la óra acésta din lăcaşul lor se depărtă îngerul păciĭ, ér acuma singurătatea plăcută se străformă în monotoniă urîtă. În locul ĭubiriĭ reciproce şi a concordieĭ ocupa loc demonul ureĭ şi al discordieĭ. Acuma nu esista anghira, carea să unéscă inimile şi voinţele lor; fiesce care se nisuia, a-şĭ valora voinţa sa, asupra voinţeĭ celuĭ alalt într'o zi ca în cea alaltă, aşa, că casa, în care până acuma locuia fericirea, se făcu bina scenelor triste ale nefericireĭ.

La asemenia scenă tristă întinse prilej şi cina, la care aflăm de presinte păréchea tinĕră. Abia ajunse pe masă friptura de puiŭ, muierea în dată î-şĭ întinse mâna dup grumazul puiuluĭ fript.

— „Dă-ĭ pace! nu ĭua grumazul! — zise Ĭoan — sciĭ, că acela mi bucata cea maĭ plăcută!“

— „D'apoĭ, lasă fie! grumazul şi mie-mĭ place, eŭ sum muerea, mie mi se cuvine, fiind a mea prioritatea, grumazul decĭ e al meŭ — rĕspunse Elena cu cerbicia.

— „Ce? — întrebă Ĭoan — a ta e prioritatea? În culină da, dar la masă eŭ sum domnul, a mea e porunca, a ta e ascultarea.“

Ambiĭ de o dată î-şĭ întinseră de noŭ mânile după grumaz, fiind înse că un puiŭ numaĭ un grumaz are, care de o dată nu póte fi alor doĭ, grumazul, dóră din galantomiă ajunse totuşĭ pe farfuria Eleneĭ.

— Bine-ĭ! muere — zise bărbatul — fie al tĕŭ grumazul, dar rĕsbunarea e a mea, vom vedé a cuĭ va fi învingerea!

— Învingere? — strigă muerea — învingere nu-ĭ fără luptă, în luptă şi eŭ voiŭ fi de faţă! — Ce? — încă tu facĭ batjocură din mine? — o întrerupse bărbatul ajuns la culmea iritaţiuniĭ, — tu norul negru pe cerul vieţiĭ mele, tu povară pe umeri-mĭ tinerĭ, — óre până când o să te sufer? —

Elena la audul acestor cuvinte aspre î-şĭ pierdu tótă bărbăţia, nu cuteza nicĭ măcar să-şĭ deschidă gura, dar cina o continuă, ca şi cum nicĭ nu ĭ-ar păsa de cuvintele bărbatuluĭ, dând câte o bucată şi cânéluĭ, care stătu lângă ea şi care ne luând în considerare pe stăpânul căsiĭ, se vĕdu a fi pe partea eĭ, aşteptând rĕmăşiţele puiuluĭ fript.

Urmă o linisce lungă. Ĭoan se plimba iritat prin chilia, — când de o dată ca şi

Ceea ce voim să remarcăm la acest loc, e că cestiunea Ĭancu, după a nóstră părere, nu este nicĭ de cum terminată.

Curentul însufleţitor s'a pornit, ceĭ de la cârma politică să-l ducă la bun sfârşit, căcĭ sînt datorĭ să-l ducă.

Nu vorbim de ceĭ de la guvern, căcĭ nu avem speranţă, ca guvernul să ne dea satisfacţie vre o dată: ci înţelegem conducĕtoriĭ nostri, înţelegem bărbaţiĭ, carĭ aŭ priceperea şi posibilitatea de a face, ca acest însufleţitor curent să pătrundă la locurile maĭ înalte.

Pressa română a ajuns unisono la conclusia, că dacă guvernul nu ne va da satisfacţie, să recurgem la tron. Eĭ bine, guvernul nu ne-a dat satisfacţie; făcutus'aŭ ceva paşĭ, ca să împlinim a dóua parte a alternativeĭ?

Acésta este cestiunea, ce trebue să preocupe cercurile nóstre politice, cestiune, a căreĭ resolvare o aşteptăm.

Şi aşteptăm cu atât maĭ vîrtos resolvarea eĭ, cu cât ar fi o greşélă politică neiertată, dacă un curent atât de frumos ar fi părăsit la jumĕtatea drumuluĭ de ceĭ ce datorĭ sînt să-l alimenteze şi să-l ridice din ce în ce maĭ sus. Şi ar fi nu numaĭ greşélă, ci chiar pĕcat faţă de memoria luĭ Ĭancu, când nu am face *tot posibilul* pentru satisfacţie, când ne-am îndestuli cu câţĭ va articolĭ de ziar, cu câte va proteste platonice!

Cât pentru eventualitatea unuĭ refus din partea coróneĭ — nu are a face. Noĭ ne-am făcut datorinţa până în sfârşit şi dacă nu ne-am ajuns scopul, ne-am câştigat o esperinţă maĭ mult, orĭ cât de amară, dar folositóre pentru viitor.

Acésta e cestiunea de ord politic la ordinea zileĭ — la începutul anuluĭ.

La Roma! Vestim cu multă bucurie cetitorilor nostri, că s'aŭ început deja pregătirile pentru organisarea peregrinajuluĭ la Roma, mama nóstră! Din parte competentă sîntem informaţĭ, că se lucră din rĕsputerĭ spre a se face cât maĭ ieftină şi maĭ înlesnicióśă călĕtoria acésta, pentru ca mulţi să pótă grăbi la cetatea eternă, unde e lĕgănul limbiĭ, al nĕmuluĭ şi al credinţiĭ nóstre.

Până când vom puté să publicăm tot ce s'a făcut în acéstă direcţie, ne grăbim a accentua netăgăduită importanţă a acestuĭ peregrinaj la a 200 aniversare a Uniriĭ cu Roma.

O, de am puté face ca manifestaţia acésta să fie aşa de mărétă, cât o doresc inimile nóstre entusiasmate, aşa de démnă, cât de fericit a fost gândul vrednicilor nostri înaintaşĭ!

Să ne strîngem tóte puterile nóstre, ca până în Septembre — când s'a statorit zilele de serbare, să fim uniţĭ în cugete şi în simţirĭ!

Ruteniĭ greco-catolicĭ din Ungaria. După propria lor mărturisire se află în o stare de tot precarie cu începutul secoluluĭ al XX. Acésta o constată un Ĭosif Fesztóry Nr. 1 din fóia „Görög katholikus Szemle", care cu 6 Jan. n. 1900 apare în Ungvár o dată pe sĕptĕmână. Dl Fesztóry voind a mişca pe Ruteniĭ să se grupeze în jurul societăţiĭ S. Basil; arată că de fraţiĭ lor greco-orientalĭ sînt despărţiţĭ prin schismă, eĭ unul de altul nu voesc să scie. Româniĭ, carĭ în unirea credinţiĭ ţin cu noĭ (Ruteniĭ), ca naţionalitate se ostenesc în interesul lor special de rassă, şi a fară de unitatea rituluĭ altă solidaritate nu ţin cu noĭ: remânem aşa dară noĭ, aşa numiţiĭ gr. catolicĭ rutenĭ cam o jumătate de milion, lăsaţĭ singurĭ de noĭ. Da, şi acest numĕr înse azĭ mâne se va reduce apróре la jumătate, dacă le va succede adecă coreligionarilor nostri de limbă magiară a ridica la altariŭ limba magiară; şi atuncĭ eĭ, ceĭ maĭ mulţĭ foştĭ Rutenĭ, chiar aşa se vor separa de noĭ, ca şi Româniĭ vînând propriele lor interese în deosebĭ. Dar împrăştierea puterilor nicĭ cu acésta nu se va termina, continuarea îĭ va sta în aceea, că rassa rutenă cea de peste 300 de miĭ se va divisa în dóuĕ castre nóuĕ adecă, în Ruşĭ şi Slovacĭ, ce şi acum se întîmplă în Zemplém, unde Ruteniĭ primesc limba Slovacă. Că óre ce va fi continuarea acesteia şi unde va plesni în urmă? Respundă onoratul cetitoriŭ, cum scie. Scriitoriul articluluĭ „La începutul secoluluĭ al dóuĕzecilea înse nu desperéză, el provócă pe Rutenĭ să se associeze, părăsind indiferentismul de până acum şi dând sprijinul material şi moral societăţiĭ S. Basil, ca să înflorescă şi să-şĭ împlinéscă misiunea salutară.

Recunóscem şi noĭ, că Ruteniĭ gr. cat. din Ungaria aŭ ajuns în o stare de desolaţiune şi-ĭ compătimim, dară causa mizerieĭ aŭ de a o cerca în eĭ înşişĭ, în preoţimea lor, care nu voesce a se maĭ servi de limba poporuluĭ, ci magiariséză şi se magiariséză din an în an, aşa cât dacă vor înainta în direcţiunea acésta, cu greŭ credem să maĭ încépă Ruteniĭ ungurenĭ ca atarĭ secolul al XXI. Dacă eĭ nu se entusiasméză pentru limba şi literatura naţională, pe cum şi pentru datinele bune ale strămoşilor, nicĭ nu ţintesc la independenţa lor bisericéscă faţă de latiniĭ din Ungaria, cu societatea S. Basil cu tot se vor cufunda în marea magiarismuluĭ. Că Româniĭ greco-catolicĭ nu fac causă comună cu Ruteniĭ încă e adevĕrat, căcĭ dacă Ruteniĭ nu se intereséză, ca biserica lor să-şĭ conserve caractĕrul, ritul şi disciplina orientală, pe cum şi autonomia şi independenţa faţă de biserica de rit latin Ungaria, Româniĭ nu-ĭ pot urma, dară nicĭ ajuta pe acest teren. Voesc a fi solidarĭ cu noĭ, ne bucurăm, solidaritatea înse poftesce ca şi eĭ să ţină la autonomia bisericiĭ greco-catolice şi la disciplina orientală; aicĭ e unica scăpare pentru Ruteniĭ greco-catolicĭ, recurgă decĭ la ea până maĭ aŭ timp.

---

cum î-ar fi plesnit ceva în minte, luându-şĭ mantaua de érnă, fără nicĭ un cuvînt părăsi chilia.

* * *

Ĭoan î-şĭ îndrepta paşiĭ cătră ospĕtăriă, unde ajungĕnd, se retrase într'un unghiŭ a odăiĭ adâncindu-se în cugete.

Mult timp a şedut ast fel, dar' scoţîndu-şĭ din când în când orologiul din busunar, era evident, că cugetele luĭ sînt legate la un timp anumit, care-l aştepta cu o nerăbdare din ce în ce maĭ mare.

Óspeţiĭ cu încetul se depărtară, sala ospĕtărieĭ nu era aşa de sgomotósă. Orologiul bătea treĭ pătrarĭ la dóuĕ spre zece, când Ĭoan sări repede de pe scaun şi eşind din ospătăriă cu paşĭ acceleraţĭ se repeḑi cătră cimiter.

Diferite părerĭ superstiţióse circuléză între popor, care cu învĕţăturile religiuneĭ nicĭ de cum nu se pot uni. E un ce fórte interesant, că azĭ, când toţĭ se laudă cu minte luminată, totuşĭ ce privesce lucrurile religiuneĭ fórte mulţĭ se află în întunecime [illegible]. Posibil, că pedépsa luĭ Dumnezeŭ e asupra lor, că voind a fi fórte înţelepţĭ înconjură [illegible]mina religiuneĭ şi prin acésta devin proştĭ în întunecimea superstiţiuneĭ, care nu e alt ceva de cât o corcitură a fant[illegible] morbóse.

In regiunea aceea, unde locuia Ĭoan, domnia părerea aceea superstiţiósă, că cine va merge în cimiter în nóptea ultimă a anuluĭ la 12 óre va puté vedé sufletele acelora, carĭ vor să móră în decursul anuluĭ venitor.

Cugetul, că la cas ar puté vedé pe muerea sa între morţiĭ anuluĭ proxim, cu atât maĭ vîrtos i-se părea a fi realisabil, că Elena din ce în ce era maĭ slabă şi tuşia mereŭ.

Era o nópte frumósă de érnă, cer senin cu lună plină. Regina nopţiĭ, luna, ca o maică grijitóre î-şĭ trimise raḑele sale pe ficele stele tremurătóre. Patria tristă şi tăcută a morţilor era acoperită cu mantéua albă a zăpadeĭ, carea la raḑele luneĭ devenia şi maĭ strălucitóre.

Arboriĭ dintre morminte, carĭ se păreaŭ ca nisce „păzitorĭ", î-şĭ întinseră ramurile pline de buraĭ asupra mormintelor.

E linisce mare. Ĭoan stătu emoţionat lângă o marmoră, când de o dată inima-ĭ era cuprinsă de o durere adâncă, că-l mustră ceva din lăuntru, care ceva e consciinţa.

Bătu orologiul dóuĕ spre zece.

Vechiul orologiŭ rĕsuna spăimântător, apoĭ urmă peste cimiter tăcere adâncă. În apropiere şi în depărtare nicĭ un sgomot.

— „Acesta e ciasul spiritelor — cugetă Ĭoan — acuma vor trece pe aicĭ spiritele acelora, carĭ vor să móră în decursul anuluĭ venitor!

În momentul acela lângă capela din cimiter se vedea o formă de muere îmbrăcată în haine negre, păşind uşor şi privind jur împrejur.

Membrele luĭ Ĭoan eraŭ cuprinse de un fior rece. Şi cum sta el lângă un mormînt privind cu gróză când la pămînt, când la fantómă, de o dată aceea dispăru înapoia capeleĭ . . . .

. . . .

. . . .

„Sĕrmana Elenă!" zise clătinând din cap, şi maĭ mult tîrându-se de cât păşind ajunse acasă.

* * *

Ziua primă a anuluĭ fatal primi cu raze posomorîte pe Ĭoan şi pe Elena. Fără nicĭ un cuvînt şedeaŭ la masă, până ce în urmă Ĭoan întrerupse liniscea agrăindu-şĭ muerea cu cuvinte blânde:

— „Bună dimineţa! scumpă Elenă, recunosc, că aséră fiind iritat, te-am vĕtĕmat adânc. Să nu începem anul noŭ în mânia, veĭ vedé, că eŭ de acuma înainte voiŭ fi alt om, ér pe tine maĭ mult nu te voiŭ supĕra cu nimica.

Elena tăcu, dar la auḑul cuvintelor duióse ale bărbatuluĭ nu-şĭ putea ascunde emoţiunea sa internă. Vĕrsa lacrimĭ de durere, mărgăritarele strălucitóre a întristatuluĭ eĭ suflet.

În momentul acela Ĭoan sărută fruntea înnorată a Eleneĭ şi-ĭ şterse lacrimile de pe faţa-ĭ îngălfădită. „Tu escĭ fórte galfedă Eleno — continuă Ĭoan, — de sigur nu te simţescĭ bine, dóră escĭ morbósă, spune-mĭ, rogu-te, să căutăm ajutor până ce încă este timp.

Măcelul de la Goştila. Scurta notiţă, ce am luat despre nóua barbarie a gendarmilor, iea o faţă de o revoltătóre însemnătate. Din celea ce „Tribuna“ publică în acéstă afacere apare, că totul se reduce la un act de rĕsbunare politică. Cercetarea se va face şi resultatul va arunca póte deplină lumină. De o cam dată e fapt, că împuşcarea ţăranilor s'a făcut după ce doi ţĕrani fruntaşi aŭ plecat să se plângă Monarchului pentru cruḑimile, ce se fac asupra lor, licitânduli-se tot ce aŭ acum, în vreme de iarnă.

Aşa dar slujbaşii guvernului magiar aŭ dat o lecţie crudă bietului popor, arĕtând, că nu la Viena aŭ să se plângă, ci la Pesta, nu la cel ce i-ar puté apĕra, ci la cei ce il oprimézǎ.

Despre chipul cum se va resolva investigarea, care e în curgere, ne spune faptul, că gendarmii vinovaţi cu ucidere aŭ fost achitaţi.

Şi ceea ce e mai caracteristic, ceea ce e „culmea ironiei“ cum zice Tribuna, — e împrejurarea, că procurorul în acéstă afacere e un cutare grof Lázár Kálmán fratele zurbagiului de la Alba Julia. De bună samă şi el va reedita calumniile, cu cari frate-so a vătĕmat poporul român. Avem nădejde înse, că dl advocat *Dr Teodor Mihalyi,* apĕrătorul bieţilor goştileni, îi va astupa gura.

În afacerea şcolilor poporali. În numĕrul sĕŭ de Joi „Tribuna“ din Sibiŭ scriind despre rolul magiarisător a lui „Emke“ zice: Pe terenul şcolar am susţinut, lupta mai uşor, căci şcolile nóstre aŭ stat si staŭ în umbra protectóre a bisericii, pe terenul economic trebue ca acéstă protecţie să o aibă „Asociaţiunea“, băncile şi reuniunile nóstre economice.

E vorba adecă, că lumea magiară nu e îndestulită cu isprăvile civilisătóre şi mai pe sus de tóte magiarisătóre, a societăţii Emke. Vestitul sĕcuiŭ Beksics cere, ca ea să încerce a lucra pe terenul economic şi să împiedece naţionalităţile în progresele, ce le fac în direcţie economică, de şi „lucră neorganisate.“

Scriitorul din „Tribuna“ se îngrijoréză în faţa acestui noŭ atac, ce se pregătesce, de şi nu-i ceva invenţie nóuă, e mai mult un clicheŭ usat.

Când era vorbă de reforma băncilor, s'a adus de motiv progresele şi cuceririle institutelor finanţiare românesci. Când s'aŭ început cu băncile poporale favorisate de stat, s'a strigat în gura mare că acum a sosit timpul să se zădărnicéscă lucrarea băncilor românesci, cari daŭ uşor bani împrumut Magiarilor spre a-i desmoşteni. Şi apoi e fórte veche frasa: a cui e pămîntul, a aceluia e şi ţara.

Aprópe ne-am dedat cu supĕrările acestea a le fraţilor magiari şi cu mijlócele ce iscodesc aprópe zilnic spre a se feri de noi.

Şi de aceea noi nu împărtăşim năcazul şi frica scriitoriului din „Tribuna“. Şi dacă ne ocupăm puţin cu pasajul citat o facem spre a ne arĕta nedumerirea, când e vorba să se invóce ajutorul şi scutul Asociaţiunii.

Să ni se ierte observarea, şi mai ales n'am dori să supĕrăm pe nime, dar ne mirăm cum se face aceea, că prin o trăsătură de condeiŭ, şcolile poporali sînt adăpostite şi încă bine, Asociaţiunea literară şi culturală e mântuită de ori ce grijĭ, şi ca şi cum totul ar fi în perfectă ordine se cere concursul puternic al singurei nóstre societăţi culturale *pentru mântuirea nóstră pe terenul economic!?*

După Sinodul archidiecesan de la sfârşitul anului trecut, am publicat câte va acte sinodali, între acestea şi raportul inspectorului şcolastic. Raportul acesta a fost reprodus mai de tóte ziarele nóstre, l'a reprodus şi „Tribuna“. În acel raport se spune că din 36 mii prunci 8500 n'aŭ cercetat şcóla de tóte zilele, din 7. n'aŭ frecuentat 6 mii şcóla repetiţională. În 51 comune nu eraŭ şcoli românesci la 103 de şcoli aŭ primit ajutor de la stat în suma de peste 13 mii fl. Noi credem că cifrele acestea vorbesc destul de elocuent şi încă spun că nu stăm aşa de bine, cât să fim hodiniţi şi nici să nu ne gândim la grija şcolilor.

Recunóscem că bisericile nóstre fac tot ce pot pentru conversarea caracterului confesional al şcolilor poporali, dar la întrebarea cât pot? va trebui să se rĕspundă: puţin de tot.

Şi statul o scie acésta. Scie că nu vom puté să ne plătim învĕţătorii cu salarele prescrise şi cu cuincuenalele lor. Şi chiar fiind că o scie îşi ofere ajutorul sĕŭ, zice, că cu multă bunăvoinţă. Da cu bunăvoinţă pănă la o zi de strîmtóre. Ér la sosirea acelei zile, se folosesce de drepturile ce i le dă legea şi închide-va rînd pe rînd tóte şcolile ce subvenţionéză acum.

Dovadă e corespondinţa, ce se publică în Gazeta de Joi, scrisă din diecesa de Gherla şi în care se înşiră tertipurile ce folosesce inspectorul regesc contra şcolilor subvenţionate, ameninţându-le cu închidere. Mai înainte vreme şcolile de stat şi comunale se făceaŭ cu forţa şi prin înşelăciuni. — ziceam noi. — ér acum — zice-vor cei de la putere — facem şcoli, căci voi confesiunilor şi naţionalităţilor nu le puteţi susţiné pe ale vóstre!

— „N'am nimica, iubite, numai astă nópte am avut nisce visuri rele, pe lângă aceea scii séra cea neplăcută!“

— Nu continua! — o întrerupse Ioan — sciŭ, că eŭ sum causa la tóte dar promit, că de acuma înainte cu ajutoriul lui Dumnezeŭ tóte vor fi alt cum!

Aşa a şi fost! Cu ziua de azi se începu o eră nóuă în casa lor. Se ivi între dînşii o rivalisare, şi care de care să-l întrécă pe cel alalt în iubire. La masă nici unul n'a fost obstinat, ma încă şi grumazul, la care era legată trista întîmplare, după convoirea reciprocă deveni bucata cânelui.

Un spre zece luni trecură ast fel în pace şi în iubire, fără ca să se fie ivit vre un nor pe cerul seniu al vieţii lor. Înse Ioan aducêndu-şi bine a minte de visiunea din nóptea ultimă a anului trecut, zilnic se descepta cu cugetul, da dacă azi? . . . . . .

Cugetul acesta într'atâta î-l neliniscea, că de multe ori tótă ziua era trist, fără voie.

— „Numai acuma cunosc însuşirile nobile ale muerei mele şi étă, că în anul acesta trebue să o pierd! — ast fel se frămînta nu arare ori óre întregi.

Elena deveni din ce în ce mai palidă, nervósă, apetit n'avea de loc şi tot tuşi, cari împrejurări păreaŭ a afirma posibilitatea pericului, de care-i era frică lui Ioan.

Elena érăşi observând melancolia, faţa tristă şi privirea adâncă a bărbatului, asemenea se cugeta despre el şi cugetul, că sînt numĕrate zilele lui Ioan, care mai ales în anul acesta şi-a manifestat amorul sĕŭ sincer. — tóte acestea pe muerea la construcţiă şi aşa debilă, o făcură morbósă.

Ziua critică, cea din urmă a anului, a sosit. Elena ne mai putêndu-se reţiné, îşi deschise internul mărturisindu-i lui Ioan, că se simte fórte rĕŭ, enunţând tot o dată, că mai ales o întristéză esteriorul debelat al lui şi consternaţiunea-i neesprimabilă.

— „Tu esci morbos iubite bărbate, nu nega, vĕd bine, că . . . . . .“

La auḑul acestor cuvinte lacrimi isvoriaŭ din ochii lui Ioan, o sărută şi cu o durere adâncă în inimă părăsi chilia.

— Oh! aşa dară încă la nópte o să-mi pierd muierea-mi scumpă — suspina dureros Ioan — ér mâne numai singur, de toţi părăsit!

Şi ieşia a fară să-şi ştergă lacrimile.

Reîntorcêndu-se în chilia Elenei, ca, pe cum se cugeta, să vadă momentele ultime ale acestui înger, pe Elena o afla îngenunchind cu mânile ridicate spre cer.

„După medic! repede după medic! — strigă Ioan cu un ton desperat. Şi plângênd amar se apropie de dînsa.

„Dragă Ioane — suspină Elena. — dar acuma te vĕd ultima óră în viaţa acésta?“

— „Oh! nópte nefericită — replică Ioan — într'adevĕr, că avea drept visiunea din nóptea ultimă a anului trecut.

— „Cum? dar şi tu scii deja?“ — întrebă Elena surprinsă.

— „Ce? — zise Ioan.

— „Că —, dar nu cutez să-ţi spun, că, — la nópte iubite, ai se mori!“

— „Eŭ să mor!? Oh dacă ar fi aşa! Dar durere nu eŭ, ci tu vei muri, căci vĕd, că acuma esci la culmea morbului.“

— „Nu, scumpule, eŭ nu-s morbósă, numai slabă de durerea, şi întristarea, că te voiŭ pierde; pe lângă aceea şi neliniscea, ce o simţesc pentru pĕcatul . . . Iértă-mĕ!

— „Ce pĕcat Elenă? vorbesce! fii sinceră!“

— „De sigur îţi vei aduce a minte de séra ultimă a anului trecut şi de scena tristă, ce era atunci între noi. Purtarea ta Ioane dragă, mĕ înfuriă fórte şi ieşind din chiliă cu sînu-mi plin de cugetul rĕsbunării, oftam numai aceea să nu te mai vĕd! Cugetă deci! Tot în nóptea aceea mĕ grăbiam cătră cimiter şi chiar, când bătu orologiul dóuĕ spre zece, óra spiritelor . . . . acolo, — Dómne ajută-mi! — acolo, în cimiter îţi vĕḑui spiritul tĕŭ! Acuma poţi sci, ce consecinţă va avé visiunea mea!“

Muerea ascepta trĕmurând rĕspunsul bărbatului. Ca şi când dintre norii, cari acoper întrégă bolta cerului, iese o radă blândă a sórelui, aşa se începu a se înveseli la auḑul acestor cuvinte şi faţa lui Ioan.

— „Dar tu ai fost în cimiter Elenă? Că eŭ am cugetat, că numai spiritul tĕŭ a umblat acolo!“

— „Cum? dar şi tu ai fost acolo? î-l întrerupse Elena — că eŭ am cugetat, că spiritul tĕŭ l'am vĕḑut!“

— „Oh! scumpă Elenă — aşa dară ambii ne-am înşelat şi ambii sîntem vinovaţi. Să cerem deci iertare de la bunul Dumnezeŭ şi să-i promitem, că de acuma înainte în momentele triste ale vieţii nóstre nu în superstiţiuni, ci înaintea sfintei Cruci v'om căuta consolare!“

— „Da! Aşa Ioane, la sfînta Cruce!“

* * *

Medicul îi află îmbrăţoşaţi vĕrsând lacrime de bucuriă. Acesta era un moment sfînt, dulce şi pătrunḑĕtor.

Cornel Darabant.

Da, stau sub scutul binevoitor al bisericilor școlile nóstre. Înse, din partea nóstră să nu le dăm cu totul uitării.

Scopul Asociațiunii e în rîndul prim *„înaintarea culturei poporului român“* și nu mai după aceea contribuirea din a sa parte la prosperarea economică a Românilor din patrie.

Aci credem noi trĕbue să muncéscă Asociațiunea culturală, pe acest ogor, greŭ de cultivat, care recere încordarea puterilor, dar care singur póte să ne mântuiéscă némul din perire. Prin *cultură* la *bunăstare,* s'a zis de mult și fórte drept. Aci să lucre Asociațiunea, la mântuirea școlilor poporali, și lase băncilor și reuniunilor agricole, cari is destul de harnice, grija de progresele economice. Să se iee pildă de la reuniunea agricolă din Sibiŭ și atunci țĕranul nostru va câștiga dragoste pentru ogorul părințesc. Mai înainte de tóte înse să fie învĕțat carte românéscă.

Ura de rassă. Șovinista fóe „Egyetértés“ eshauriându-și tot materialul, cu care da năvală asupra Românilor a recurs la un corespondent grec fie real, fie fictițiu.

Într'un articol datat din Atena spune corespondentul lui „E-s“ despre năvăiirile Românilor din Macedonia în drepturile Grecilor, pe cum și despre rĕsvrătirile celor din Bucovina, cari din acéstă țărișóră ar voi să facă o provincie română. Articolul acesta î-și are scopul sĕŭ. Mai întâi să atragă atențiunea celor din Viena, asupra mișcărilor din Bucovina, pe cari să le represinte ca irredentiste. Căci acestea nu pot fi fructul unei tractări neumane ale președintelui Bourguignon, pe cum susținem noi, ci o parte a luptei de irredentism, ce se arată pretotindinia pe unde sînt Români. Apoi să confirme stăpânitorii nostri în ideile, ce și le-aŭ făcut despre poporul român din patrie, „ce tinde în afară.“ Să atragă, dacă ar puté luarea a minte a Slavilor, la periclul ce-i amenință și în fine să aducă la cunoscința Pórtei Ottomane, nu el, ci un articol din o fóe grecéscă încurcăturile, ce le plănuesc Românii în Balcani.

Nu credem să-și pótă ajunge scopul căci póte vedé ori cine, că în articolul amintit, ca și în tóte articolele de genul acesta ale lui „E-s“ domnesce mai mult patima, de cât rațiunea. De altmintrea care Grec ar puté face pe sultanul să crédă, că poporul român din Balcani, care a fost tot de una cel mai credincios, de o dată s'ar schimba luând locul Grecilor, a căror fides, nulla fides, și cari sînt timendi etiam dona ferentes.

Revistă politică.

Austria. Ministrul Wittek are să mai promulge pe basa § lui 14 legea despre recruți și apoi și-a terminat comisiunea. Succesorul sĕŭ Dr Kőrber, fost ministru de interne în cabinetul Clary și de comerciŭ în ministeriul Gautsch, până acuma s'a sfătuit numai în mod privat cu funcționarii mai înalți, neprimind încă însărcinare formală pentru compunerea noului cabinet.

Pedeci în formarea noului ministeriŭ, Kőrber va întîmpina mai multe. Înainte de tóte sînt feudalii catolici, cari voesc, ca în viitoriul ministeriŭ Cehii încă să aibă un ministru fără portofoliŭ, pe cum aŭ și Galițianii, și a nume pe Rejek, ér cei din Galiția pe Bilinski. Cestui din urmă înse ii se vor opune Nemții, nefiind el bine vĕdut înaintea lor. Și așa dacă Bilinski ar ajunge din noŭ în cabinet, frecările ar fi și mai înverșunate.

În ce privesce împăcarea dintre Cehi și Nemți, nu sînt mai multe speranțe de reușit, ca în trecut. Germânii pretind ca limba de comunicațiune între diversele provincii să fie cea germână. Acéstă pretensiune înse o rĕsping Cehii, pentru că în Austria fie care provincia î-și are limba sa de stat.

De altă parte Cehii pretind dreptul public ceh. Cu alte cuvinte ei vreŭ să fie independenți în țara lor.

Franța. Al doilea proces mare, ce l-a vĕdut Franța în timpul din urmă, a fost procesul intentat în contra lui Guèrin, Deroulède, Buffet și soților lor, ca împotriva unor conspiratori în contra republicii. Senatul s'a prefăcut în tribunal de stat și după o pertractare de mai multe luni, a adus sentința în contra sus pomeniților patrioți acusați. Deroulède și Buffet aŭ fost condamnați la câte 10 ani esil. Ei aŭ și fost escortați cu tren separat peste granița republicii din spre Belgiŭ. Acești doi probabil, că se vor și stabili în Bruxella.

De parte de patrie vor petrece ei timp de 10 ani, în virtutea sentinții, la carea nu puțin aŭ contribuit filosemiții. Conform legii franceze esilaților absolut nu le este permis, ca în decursul esilului, sub ori ce pretest să se întórcă în patrie. Dacă totuși ar face-o acésta, atunci restul timpului de esil trebue să-l petrécă în temniță.

Guèrin apoi a fost osîndit la 10 ani temniță. Se speréză înse, că cu timpul vor fi agrațiați cu toții.

Rusia. Pe lângă răsboiul, ce-l pórtă Anglia în Africa de sud, azi mâne va trebui să se lupte și în Asia în contra Rusiei.

Guvernul rusesc, pe cum spun foile, nu de mult a transferat din Tiflis (Caucas) o divisiune întrégă de armată în Afganistan. Scopul e să atace orașul Kusk, care după Herat e cel mai de frunte oraș în acele ținuturi. Acest simplu fapt a fost de ajuns ca să scótă pe Anglezi din sărite.

Atâta înse nu a fost destul. O fóe semioficiósă rusécsă iea pe Anglezi în batjocură. Ea invită Anglezii să-și trimită renumita flotă în Asia, să se lupte cu Rușii pe uscat, pe cum se luptă și cu Burii. Pe urmă încheie numita fóe, că dacă Anglezii nu se vor împăca cu nóua stare a lucrurilor, facă ce vor vre, dar Rusia e sigură, că nu vor vorbi în tonul, în care ar fi vorbit înainte de răsboiul cu Burii.

Anglezii ard de mânie, dar în fine n'aŭ ce face. Cu Rusia nu pot glumi, mai ales în timpurile acestea critice pentru cei din Londra. Sumuțarea ziarelor angleze, ca guvernul britanic să trimită flota în Oceanul pacific, ca să se recompenseze pentru înaintarea Rusiei pe uscat, pe Ruși nu-i alteréză, ér în Londra nu află rĕsunet.

Muscalii vor ocupa orașul Kusk, pe cum zic ei, ca să se pótă asigura în contra ciumei din India, apoi vor trece la Herat, și după ce vor deveni stăpânii acestui oraș, vor fi vecini nemijlociți cu Anglezii.

Transvaal. După pausa, ce se observase pe la sfârșitul lui Decembre, luptele aŭ început din noŭ. Burii, pe cum se scie, până acuma se ținuseră de defensivă, dar fiind că armata angleză începe a se mări și cei din Londra fac tóte sforțările, ca să spele înfrângerile suferite, părăsind defensiva, aŭ luat ofensiva.

În primele zile ale lui Ianuariŭ Burii aŭ atacat (pe câmpul de luptă din vest) pe generalii anglezi French și Gatacre. Aceștia ne putĕnd susținé atacul, trebuiră să se retragă cu perderi însemnate. În 5 Ianuariŭ apoi reluară din noŭ asediul Ladysmithului. Fiind că nu le-a succes ocuparea cetății în ziua aceea, asediul l'aŭ continuat în ziua următóre, dar și atunci fără resultatul dorit.

Faptul, că Ladysmithul încă se menține a mai liniștit în cât va spiritele Anglezilor. Dar asta a fost numai în cât va pentru că situația orașului e de tot critică. Generalul Withe a voit să părăséscă orașul de mai multe ori dar nu i-a succes. Tot el a încunoscințat în dóuĕ rînduri pe generalul anglez Buller ca să-i vină în ajutor, dar acesta nu póte, fiind că tóte încercările lui de până acum de a trece peste rîul Tugela aŭ rĕmas zădarnice. La apĕrarea acestui rîu se află însuși generalul bur Joubert și cu el partea cea mai mare a armatei sale. Pentru ca trecerea lui Buller peste rîu să fie imposibilă, Joubert a ocupat mai tóte délurile, ce se află în apropierea rîului. Aici î-și concentréză el puterile, bine sciind, că cei din Ladysmith, dacă nu capĕtă ajutor sînt siliți să se predea.

Entusiasmul pentru Buri a cuprins inimile tuturor. Sute și sute de indivizi, mai ales în Statele-Unite, se însinuă ca voluntari în armata Burilor. Africanderii din țara Cap încă nu vreŭ să mai scie de supremația angleză, ér Burii mic cu mare, copii de 14—15 și moșnegi de 70 ani iaŭ armele pentru apĕrarea libertății.

Anglezii din partea lor simțind, că Burii primesc arme și muniţiune din Europa, aŭ prins dóuĕ corăbii germâne pe țĕrmul ostic al Africei. În ele aŭ aflat muniţiune de răsboiŭ.

De altmintrea pentru ca să înceté o dată vĕrsarea de sânge și conferința de la Haaga să nu fie atât de rĕŭ batjocorită, secțiunea belgiană, ce luase parte la conferința de pace, a luat inițiativa de a se sista o dată bătăile din Africa de sud. Spre scopul acesta comisiunea amintită a rugat pe președintele Statelor-Unite ca să se întrepună pentru încheiarea păcii.

LOTERIA CASEĬ NAȚIONALE.

PROSPECT.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporuluĭ român“ — pe basa concesiuniĭ acordate de On. Minister reg. ung. de finanțe cu ordinațiunea Nr. 49.522 din 27 Iulie 1899. — aranjéză o

LOTERIE DE EFECTE,

al căreĭ profit se va folosi pentru ridicarea uneĭ Case naționale în Sibiŭ, în care se va instala un Museŭ istoric și etnografic român și Biblioteca Asociațiuniĭ, etc.

Prețul unuĭ bilet de loterie 1 corónă.

Câștigurĭ:

1 c. princ.	în v. de Cor. 10.000	=	C. 10.000
1 „ „	„ „ „ „ 3.000	=	„ 3.000
2 câștigurĭ	„ „ „ „ 1.000	=	„ 2.000
5 „	„ „ „ „ 500	=	„ 2.500
10 „	„ „ „ „ 200	=	„ 2.000
10 „	„ „ „ „ 100	=	„ 1.000
20 „	„ „ „ „ 75	=	„ 1.500
20 „	„ „ „ „ 50	=	„ 1.000
50 „	„ „ „ „ 20	=	„ 1.000
100 „	„ „ „ „ 10	=	„ 1.000
219 câștigurĭ „ „ „			C. 25.000

Tragerea la sorțĭ se va face în Sibiŭ la 31 Maiŭ 1900 st. n. în presența unuĭ notar public și a unuĭ comisar politic.

Consemnarea câștigurilor se va publica la treĭ zile după tragere. Ridicarea lor se va face în decurs de 60 zile de la tragere.

Bilete de loterie se pot procura de la biroul Asociațiuniĭ în Sibiŭ (N. Szeben, strada moriĭ Nr. 8), și se vor vinde la tóte băncile românescĭ.

Sibiŭ, în Decembre, 1899.

Comisiunea loterieĭ.

„An noŭ fericit!“

Urmând uneĭ datine vrednice de laudă, de un timp în cóce aŭ început și la noĭ să se rěscumpere felicitările de anul noŭ și baniĭ ce s'ar fi cheltuit să se dee, pentru scopurĭ folositóre.

În unul din numeriĭ trecuțĭ aĭ foiĭ nóstre, am publicat o corespondință, în carea un preot propune, ca baniĭ de rěscumpěrare să se dea fonduluĭ de salarisare a preoților. Idea acésta a împărtășit-o și un alt corespondent al nostru.

Tot pentru rěscumpěrarea felicitărilor am publicat și un apel de la Asociațiune, care cere baniĭ aceștia pentru casa națională.

Noĭ nu ne am declarat nicĭ pentru una nicĭ pentru cealaltă.

Azĭ, Oficiul casseĭ centrale ne transpune lista *contribuirilor făcute în favorul fonduluĭ de salarisare al preoților, ca rěscumpěrare a felicitărilor de anul noŭ.*

Publicăm cu viuă plăcere lista contribuirilor acestora depliniĭ încredințațĭ, că ea se va continua din partea preoților interesațĭ în prima linie.

Étă contribuirile făcute până acum:

1. *Ioan V. Rus* protop Sibiŭ 8 cor.
2. *A. C. Domșa,* preot Blaș 2 „
3. *George Pop,* preot Mihalț 2 „
4. *Valer Florian,* preot Racovița 2 „
5. *Aurel Pop,* preot Jucul inf. 6 „
6. *Petru Suciŭ,* preot Săbad 2 „
7. *Dr Vas. Hossu,* canonic, Blaș 4 „
8. *Ariton Popa,* preot Bucium șésa 8 cor.
9. *Teodor Hărșan,* preot Chimitelnic 2 „
10. *Iuniŭ Br. Hodoș,* direct. la Patria Blaș 3 „
11. *Dr Iuliu Maniŭ,* advoc archid. Blaș 3 „
12. Căpit. *Dion. Florian* în Löcse 4 „
13. *Nic. Togan,* capelan în Sibiŭ 2 „
14. *Isidor Rus,* preot Brosceni 2 „
15. *Ieroteŭ Crișan,* preot Abafaia 3 „
16. *Dr. Vas. Suciu,* prof. Blaș 3 „

total 56 cor.

În loc de felicitări *de anul noŭ,* aŭ contribuit la fondul „Ciriac B. Groze“ pentru premiarea ștudenților:

1. *I. Brut Hodoș* . . . . 2 cor.
2. *Dr. E. F. Negruț* . . . 6 „
3. *Dr. E. Solomon* . . . . 2 „
4. *Gavril Precup* . . . . 2 „
5. *Șofron Stan* . . . . . 2 „

total 14 cor.

Noutățĭ.

Dorim din inimă tuturor cetitorilor nostri An noŭ fericit! —

Din archidiecesă. Joĭ în 11 și Sâmbătă în 13. crt. aŭ fost sfințițĭ întru subdiaconĭ, diaconĭ și preoțĭ clericiĭ absolvițĭ *Amos Frâncu* destinat ca admin. parochial în Benic, distr. protop. al Alba Iulieĭ. — și *Victor Macaveiŭ* trimis în Viena la Augustineu, spre a se pregăti pentru doctorat în studiile teologice.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Vrednicul de pie memorie Alecsandru óre când Filip fost advocat în Abrud, în momentele ieșiriĭ sale din viéța pămênténa între ofertele și jertfele aduse cleruluĭ și națiuneĭ, n'a uĭtat nicĭ de comuna sa natală Sânmiclăuș oferind și pe sama misereĭ nóstre bisericĭ gr. cat. din loc un legat de 200 fl., care sumă de banĭ, stimabila dómnmă veduva Ana Filip ni-a și spedat-o (în 14 Octob. 1899.) ne subtrăgênd din ea nicĭ chiar porto postal.

Comitetul parochial, luând în primire suma legatuluĭ de 200 fl. și pe acéstă cale își esprimă cele maĭ profunde și sincere mulțămirĭ; rugând pe bunul Părinte ceresc ca pe nobila oferitóre să o zilescă mult și cu bine; ér pentru fericitul testator în tóte Duminecile și sěrbătorile sub s. liturgie, unde este amintit numele piuluĭ fundator — căcĭ noĭ am hotărît suma acésta de 200 fl. ca un fond din care cu timpul să se pótă renova biserica nóstră, carea e în stare de tot desolată și ruinabilă — tot poporul se rógă ca Dumnezeŭ să-ĭ înscrie numele în cartea vieții, ér sufletul să îl primescă în céta sfinților!. *Ioan Barna* preot gr. cat. Nicolae Horșa curator primar.

Sěrbătórea Nasceriĭ Domnuluĭ. A fost prăsnuită acĭ, ca tot de una, cu deosebită solemnitate. În ziua I a celebrat I. P. S. Sa Mitropolitul Victor cu numerósă asistință, rostind Escelența sa predica ocasională. Tot în acéstă zi a întrunit întrégă preoțimea gremială la prânz, unde ridicând păharul a închinat pentru toțĭ ceĭ ce lucră spre binele sf. bisericĭ. În numele preoțimeĭ a mulțumit prof. German, închinând pentru Escelența sa. În ziua a II. ca după datină I. P. S. Domn Mitropolit a celebrat sf. liturgie la biserica parochială. — Maĭ adaugem acĭ, că la catedrală a cântat cu multă precisiune chorul mixt al prof. Mureșan. —

„Pentru memoria luĭ Avram Iancu.“ La Sibiŭ a apărut sub titlul acesta în broșură separată cunoscutul apel, pe care dl advocat Dr Amos Frâncu l'a înaintat ministruluĭ de interne în causa fonduluĭ pentru monumentul luĭ Iancu. O broșură costă 1 corónă (pentru România 2 leĭ.). Venitul curat, ce va resulta din vîndare, e destinat pentru înfrumsețarea cimiteriuluĭ din Țebea, unde se află mormîntul luĭ Iancu. De vîndare la Institutul tipografic în Sibiŭ.

O scenă duĭósă la Palat. Sub acest titlu ziarele din Bucurescĭ scriŭ: „Zilele trecute, după ce M. Sa Regele a primit delegațiunea venită din Dobrogea care i-a expus starea de miserie în carea se gasesc locuitoriĭ acesteĭ provincii, Suveranul nostru a întrat în atelierul de lucru al Regineĭ, unde Maestatea Sa lua ceaiul cu micul principe Carol. „Regele a început atuncĭ să descrie tristul spectacol al fómeteĭ în Dobrogea și își exprimă mâhnirea, că nu póte dispune de 500.000 de leĭ absolut necesarĭ pentru a cumpěra porumbul trebuincios locuitorilor. „Micul principe Carol, care asculta cu mare atențiune exclamă atuncĭ fórte emoționat și cu nevinovăție: — Scil ceva oncle, eŭ am dóuĕ piese de aur, una mare și una maĭ mică. Pe cea mare o dăruesc ca să se cumpere porumb în Dobrogea, ér cea mică să o dațĭ sěracilor din Bucurescĭ! „Aceste dóuĕ piese de aur, aŭ și ele istorióra lor. Ele aŭ fost dăruite miculuĭ principe Carol de către Regele Carol, cea mare de 20 leĭ, când copilașul s'a hotărît să-șĭ scótă primul dinte, cea mică de 10 leĭ, când a scos al doilea dinte!

„Liturgie“. Sub titlul acesta principesa Maria G. A. Sturdza-Miclăușani a scris într'un Album tóte Dumnezeescile liturgiĭ cu litere colorate și pe fie care filă e pictat, în mod admiral, câte un sfînt saŭ câte un buchet de florĭ. Acest album a fost făcut dar Episcopuluĭ Silivestru de Hușĭ, cu rugarea, ca să fie espus la Paris în 1900. Albumul, care pórtă titlul „Liturgie“ și e legat de episcopul Silivestru în aur și email, e un capo d'operă. Pe prima copertă sunt figurile Mântuitoriuluĭ și ale celor patru evangeliștĭ.

Cea maĭ tînĕră princésă română. Soția moștenitoriuluĭ de tron a dat nascere uneĭ fetițe în castelul Friedenstein.

Petrecerĭ. La 20 crt. Reuniunea femeilor române din Blaș împreună cu casina vor aranja un bal în favorul fondurilor propriĭ. — În ziua de Anul noŭ școlariĭ din Șard vor face o producțiune declamatorică teatrală în favorul școliĭ și a școlarilor lipsițĭ de cărțĭ școlastice.

Ziaristic. Cu 1 Jan. crt. redacția organuluĭ *„Biserica și Școla* de la Arad, a fost încredințată Păr. Mangra, care în ziua de Crăciun a fost chirotesit întru protosincel. — Tot cu începutul acestuĭ an a încetat „Revista Orăștieĭ“ și în locul a început a apăré *„Bunul econom“,* ca organ al Reuniuneĭ economice din Orăștie. Redacția foiĭ e încredințată unuĭ comitet constătător din Dr Ioan Mihu pres., Dr. Ștef. Erdelyi, Ioan Mihaiŭ, Danil David și Const. Baicu. Ca proprietar editor subscrie dl *Ioan Mihaiŭ,* ca redactor resp. *Ioan Moța.* Prețul de prenumerare pe an 4 corône. Fóia se presintă fórte bine, o recomandam cetitorilor nostri ca pe un sfătuitor în cele economice. —

Taxa de timbru pe călindare și inserate. Se anunță că ministerul de finanțe ungar a pregătit proectele de lege referitore la ștergerea competințeĭ de timbru pe călindare și inserate și-l va și presenta dieteĭ, ca de la 1 Iuliŭ crt. resp. 1 Ian. 1901 să și între în valóre. —

†. Casurĭ de mórte. Chiar acum în préjma ss. sěrbătorĭ cruda mórte a răpit din sînul bisericiĭ nóstre pe doĭ fruntașĭ vrednicĭ, fiĭ adevěrațĭ aĭ sfinteĭ nóstre mame bisericĭ. Aceste dóuĕ victine sînt:

Ioan Petran, protofiscal comitatens pens. în Cluș, mort la 31 Dec. n. 1899 după lungĭ suferințe, la vrîsta de 63 anĭ, în al 33-lea al ferićiteĭ sale căsătoriĭ. —

Dr Ioan Nichita, advocat în Șimleul Silvanieĭ, mort la 1 Jan. n. în Oradea mare, după scurte durerĭ. —

Amêndoĭ aceștia încă fiind în viéță aŭ lăsat frumóse și marĭ fundațiunĭ pentru fiiĭ némuluĭ lor.

În vecĭ amintirea lor!

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Însemnarea simbolică a porumbuluĭ.

Texturile acelea ale sfinteĭ Scripturĭ, pe carĭ se întemeiéză însemnarea simbolică a porumbuluĭ obicĭnuită în biserica creştină, se cuprind în raporturile evangelice despre botezul Domnuluĭ. Ss. Evangeliştiĭ ne spun a nume, că sfîntul Spirit cu prilejul acela s'a arĕtat şi s'a pogorît preste Domnul nostru Isus Christos „ca un porumb“ (Mt. 3. 16; Mr. 1, 10), „cu chip trupesc ca un porumb“ (Lc. 3, 22). Prin acéstă s'a determinat pe sama creştinilor maĭ de aprópe modul, în care să representeze dînşiĭ în chip artistic botezul Domnuluĭ. Taina acéstă pictoriĭ creştinĭ o aŭ representat cu porumbul ca simbol al sfîntuluĭ Spirit probabil deja în vécul al II-lea în cemeteriile romane numite al s. Lucina şi al s. Pretextat, éră făr de nicĭ o îndoélă în multe monumente din vécul al IV-lea.

Când în representărĭ de ale Preasfinteĭ Treimĭ celeĭ împreună împĕrăţitóre în cerurĭ cele treĭ persóne dumnezeescĭ se zugrăviaŭ ca treĭ ómenĭ de totuluĭ tot orĭ aprópe în tocmaĭ, ceĭ vechĭ de multe orĭ caracterisaŭ figura cea din mijloc prin o coronă împĕrătéscă, pe cea de-a drépta prin o cruce orĭ prin o cunună de spinĭ, éră pe cea de-a stînga prin un porumb, care-ĭ odihnesce pe pept orĭ pe mână. Dară cu mult maĭ adese orĭ aflăm representarea aceea, în care Tatăl şi Fiul şed unul alăturia cu cel alalt. — Fiul firesce de-a drépta, care loc în sfînta Scriptură şi în biserica creştină, cel puţin în cea rĕsăritenă, se socotesce de al doilea, pe când cel de-a stînga se socotesce de cel dintâiŭ, — éră între amîndoĭ plutesce porumbul, simbolul sfîntuluĭ Spirit. Dovedesce un dar fórte ager de invenţie împrejurarea aceea, că spre a da espr sie învĕţătuniĭ despre purcederea sfîntuluĭ Spirit de la Tatăl şi de la Fiul uniĭ pictorĭ în representarea acéstă a Presfinteĭ Treimĭ aŭ zugrăvit porumbul aşa, că el cu o aripă şi cu ceealaltă atinge gurile celor alalte dóuĕ persóne dumnezeescĭ.

După ce însă-şĭ sfînta Scriptură a L. N. a îmbiat îndreptăţirea, ca un porumb, care plutesce de-asupra apeĭ, să se privéscă de simbol al sfîntuluĭ Spirit, tot sfînta Scriptură a maĭ îmbiat dóuĕ fapte, carĭ în representările iconografice încă servesc spre a determina însemnarea simbolică a porumbuluĭ. Se scie, că potopul, întru cât printr'însul s'a despĕcătuit pămîntul, trece de prefigurarea taineĭ botezuluĭ, în care ne curăţim prin apă. Porumbul luĭ Noe se representéză decĭ în picturile creştine deja de la vécul al IV-lea începĕnd aşa, că el cu ramul de maslin, cu simbolul păciĭ în cioc sbóră spre corabia luĭ Noe, spre icóna biseriсiĭ singure mântuitóre. S. Ambrosiŭ în ep. 42 îl aduce în legătură cu porumbul, cel ce s'a arĕtat la bote⁻ıl Domnuluĭ. El scrie: „Sinagoga nu a înţeles porumbul acela, care după potop a adus ramul de maslin; dară porumbul acesta s'a pogorît maĭ apoĭ, când s'a botezat Christos, şi a rĕmas pe dînsul.“ Iconografia creştină cea veche a esprimat şi vĕlat de o dată în icóne simbolice în dóuĕ chipurĭ taina porumbuluĭ acestuia, care vine spre corabie. Ea de o parte a făcut din corabie un scrin, în care stă Noe întindĕnd cu dor braţele sale spre porumbul, cel ce se apropie cu simbolul păciĭ în cioc, éră de altă parte a făcut din corabie o nae cu un catarg în forma cruciĭ, pe care odihnesce porumbul cel dăruitoriŭ de graţie.

A dóuă icónă, în care în L. V. ne întimpină porumbul plutind de-asupra apeĭ, o îmbie deja începutul sfinteĭ Scripturĭ. La I Moĭsi 1, 2 cetim adecă: „Şi Spiritul luĭ Dumnezeŭ se purta pe de-asupra apeĭ.“ Spiritul luĭ Dumnezeŭ, persóna acésta a treia dumnezeéscă dăruitóre de lumină şi viaţă, o zugrăvia apoĭ iconografia creştină în representarea zidiriĭ ca un porumb, care sbóră preste apele pustiĭ.

Cele treĭ evenimente amintite până acĭ, adecă arĕtarea sfîntuluĭ Spirit în chip de porumb la botezul Domnuluĭ, porumbul luĭ Noe şi Spiritul luĭ Dumnezeŭ, care la zidirea pămîntuluĭ se purta pe de-asupra apeĭ, aŭ făcut, ca simbolul acesta în biserica creştină să fie aşa de obicĭnuit, cât îl găsim şi în representărĭ iconografice de ale altor scene biblice. În icónele Buneĭ-Vestirĭ deja de pe la începutul evuluĭ de mijloc porumbul nu lipsesce aprópe nicĭ o dată, cu tóte că sfînta Scriptură nu ne spune, că cu prilejul acesta sfîntul Spirit s'ar fi pogorît asemenea în chip trupesc ca un porumb. Chiar şi în representările sĕrbătoriĭ Rusaliilor încă plutesce deja din evul de mijloc porumbul în mijlocul foişoruluĭ de-asupra ceteĭ apostolescĭ, cu tóte că sfînta Scriptură amintesce acĭ limbĭ de foc ca manifestărĭ esterne de ale graţieĭ dumnezeescĭ.

Arĕtarea sfîntuluĭ Spirit în chip de porumb la botezul Domnuluĭ a înduplecat deja pe creştiniĭ ceĭ vechĭ, să aplice un porumb întraurit de-asupra baptisteriuluĭ. Una din mărturisirile cele maĭ importante, carea dovedesce obiceiul acesta, se află în an. 536 în şedinţa a 5-a a sinoduluĭ din Constantinopol. Cleriсiĭ din Antiochia raportéză adecă acolo într'o epistolă, că episcopul lor Sever a delăturat în chip fărădelege de de-asupra baptisteriilor şi altarelor porumbiĭ ceĭ de aur şi de argint, carĭ simbolisézá pe sfîntul Spirit. După ce porumbul era adus ast fel în legătură cu taĭna botezuluĭ, îl aflăm în icónele din catacombe deasupra profetuluĭ Ĭona, a căruĭ scăpare din mare reamintia taĭna botezuluĭ. Un porumb se află şi în un monument creştin antic deasupra tinerilor scăpaţĭ din cuptoriul cel de foc şi în altul de-asupra celor treĭ magĭ din rĕsărit, carĭ sînt prefigurarea păgânilor botezaţĭ.

Nu numaĭ de-asupra baptisteriuluĭ, ci şi de-asupra altariuluĭ încă atîrna un porumb până târziŭ în evul de mijloc. În porumbul acesta se păstra sfînta cuminecătură. Avem dovedĭ fórte vechĭ, că în Roma esistase obiceiul acesta. Deja despre Constantin M. se spune, că a dăruit biseriсiĭ s. Petru un porumb de aur, care era aşedat pe un disc în un turn de aur şi era încunjurat de petri scumpe. Un asemenea porumb a primit şi biserica din Roma a ss. Gervasiŭ şi Protasiŭ în an. 402 de la Papa Inocenţiŭ I., éră biserica s. Giovanni in fonte în an. 461 de la Papa Ilariŭ. În Galia se amintesce un asemenea porumb în testamentul episcopuluĭ Perpetuŭ din Tours pe la an. 490. În rĕsărit mărturisesce despre obiceiul acesta biografia s. Vasiliŭ spunĕnd, că el a lăsat, să se gătéscă un porumb de aur, în care se păstra a treia parte a agneţuluĭ consacrat. Deja ceĭ maĭ vechĭ ss. Părinţĭ aŭ numit bisericile „casa porumbuluĭ“, maĭ ales pentru că în ele atîrnaŭ de-asupra altariuluĭ porumbĭ de aceştia.

În biografiile sfinţilor ni-se istorisesce, că graţia sfîntuluĭ Spirit s'a mijlocit unora din eĭ prin pogorîrea unuĭ porumb visibil. Conform aceşteĭ istorisirĭ aflăm în fórte multe icóne porumbĭ lângă sfinţĭ spre a esprima, că pe sfinţiĭ aceştia Dumnezeŭ î-a distins în chip supranatural. Raportul diaconilor Ĭoan şi Petru, că sfîntul Spirit în chip de porumb a inspirat sfîntuluĭ Gregoriŭ M. cuvintele, când le dicta, servesce de temeiŭ representăriĭ iconografice obicĭnuite a sfîntuluĭ acestuia. În icónele sfîntuluĭ Ambrosiŭ încă se află un porumb, pentru că el în tocmaĭ ca şi mulţĭ alţĭ episcopĭ a fost înălţat în chip minunat la dignitatea archieréscă. Ba cu prilejul istorisiriĭ unor alegerĭ de episcopĭ, carĭ aŭ fost conduse prin păşirea nemijlocită a luĭ Dumnezeŭ la mijloc orĭ maĭ apoĭ s'aŭ adeverit de fórte norocóse, se zice a dese orĭ, că asupra respectivuluĭ s'aŭ unit voturile „signo columbae“. Despre s. Remigiŭ se zice, că un porumb î-ar fi adus din cer uleul, cu care să ungă întru rege al Francilor pe Chlodwig. Chiar şi dacă lucrul acesta nu s'ar pute dovedi de adevĕrat, pictoriĭ totuşĭ aŭ voe, să-l zugrăvéscă, de óre ce el e o representare frumósă a ideiĭ, ca s. episcop a conlucrat în chip energic şi binecuvîntat cu voea luĭ Dumnezeŭ întru înălţarea noului rege. Cât de bine corĕspunde spirituluĭ creştinismuluĭ a aduce porumbĭ în legătură cu episcopĭ, pe carĭ dóră sfîntul Spirit î-a pus, ca să pască biserica luĭ Dumnezeŭ (Fapt. 20, 28), se vede şi din o sculptură antică creştină, carea o a găsit Bosio, şi în care un porumb odihnesce pe un scaun archieresc, care stă între cortine.

Asta e decĭ una din însemnările simbolice ale porumbuluĭ. Dară el maĭ are încă o însemnare. Dumnezeŭ a binevoit, să zidéscă pe om după chipul şi asemĕnarea sa. Cea maĭ mare asemĕnare o are sufletul cu persóna a treia dumnezeéscă, întru cât firea luĭ cea spirituală e perfecţiunea luĭ cea maĭ de frunte. Nu avem decĭ, să ne mirăm, dacă aflăm, că simbolul sfîntuluĭ Spirit trece şi de simbol al sufletuluĭ.

Deja maĭ înainte de nascerea luĭ Christos găsim pe monumente de ale Egiptenilor, Elinilor şi Etruscilor paserĭ ca icóne de ale sufletelor. Numele Columba încă ne întimpină deja de timpuriŭ, şi el maĭ apoĭ în forma Columban s'a folosit şi ca nume de bărbaţĭ. Pe petrile, carĭ în catacombe acoper criptele, abia se află vre un simbol maĭ a dese orĭ ca porumbul cu ramul de maslin. Înscripţia „In pace“ orĭ „Spiritus tuus in pace“ o însoţesce pe petrile acestea porumbul. Adevĕrat că porumbul ar pute, să se socotéscă şi acĭ ca simbol al sfîntuluĭ Spirit, carele a împărtăşit adurmiţilor odihnă şi pace. Dară esplicătoriĭ ceĭ maĭ bunĭ privesc porumbiĭ aceştia de simbóle de ale sufletelor adurmiţilor acelora, carĭ odihnesc

în dosul petrilor acestora, ca simbóle de ale sufletelor celor ce s'aŭ împărtăşit în pacea cea simbolisată prin ramul de maslin. Esplicarea acésta o face îndreptăţită deja împrejurarea, că după cum ne spune s. Paulin de Nola, ceĭ doĭ spre zece Apostolĭ se representaŭ prin icónele a doĭ spre zece porumbĭ. Asta s'a întîmplat între altele în un mosaic din biserica s. Clemente din Roma. De cum va ar maĭ rĕmâné vre o îndoélă, dacă porumbiĭ aceştia reamintesc pe sfîntul Spirit orĭ sufletele adurmiţilor, îndoéla acésta o ar delătura nenumĕratele icóne creştine antice şi simbolice de porumbĭ, carĭ beau orĭ mânâncă strugurĭ spre a reaminti bucuriile raiuluĭ deschise pe sama adurmiţilor. Nu póte, să fie vorbă despre simbolisarea sfîntuluĭ Spirit în casurile acestea şi din causa, că une oria aflăm pe aceea-şĭ pétră zugrăviţĭ lângă olaltă câte doĭ porumbĭ în ciocurĭ cu ramĭ de maslin. Porumbiĭ zugrăviţĭ pe petrile mormintelor subterane şi obiceiul de a aprinde la morminte candele maĭ apoĭ s'aŭ împreunat aşa, că aŭ început, să dea candelelor acestora forma porumbuluĭ. Ast fel rudeniile cercetând cemeteriile găsiaŭ în galeriile subterane pretutindenia porumbĭ, carĭ să le reamintéscă pe adurmiţiĭ lor. Când voiaŭ, să representeze mórtea, despărţirea sufletuluĭ din trup, li-se îmbia, să zugrăvéscă un porumb, care ieşind din gura mortuluĭ îşĭ iea sborul spre cer.

(Va urma.)

Burul van het Roer.

Istorisire de călătorie

de

Carol May.

(Continuare.)

Întreg drumul acesta de dóuĕ zile îl făcuserăm nu chiar într'o zi întrégă, şi pe lângă aceea să se maĭ iea în socotinţă, că fugariul meŭ făcuse drumul în colo şi în cóce fără de a avé parte de o odihnă cum se cade. Asta în ţinutul acesta cu puţine isvóre şi cu teren petros a trebuit, să întrécă şi puterile caluluĭ celuĭ maĭ bun, şi aşa nu fu mirare, că urcarăm numaĭ în paş înălţimea, de la care se pogoria valea, în carea era farma luĭ Ĭan.

Nu ajunserăm până sus pe înălţime, când audirăm din ceea lature pocnete de puşcăturĭ.

„În cóce, Quimbo! Ţine caiĭ! Pe jos ajungem maĭ iute la farmă!“ poruncíĭ descălecând.

Ĭan făcu în tocmaĭ, şi acum urcarăm în fugă înălţimea şi tot în fugă ne pogorîrăm de pe ea în ceea lature.

Puşcăturile se repeţiră şi ne dovediră, că vecinii aŭ stat la pază, şi că Zuliĭ nu ĭ-aŭ surprins pe neaşteptate. Gâfâind ajunserăm până la grădină, alergarăm de-a lungul gardului şi cotirăm în jurul colţuluĭ curţiĭ, căcĭ supuneam, că năvala a bună samă se îndrepta asupra porţiĭ. Nu ne înşelaserăm, căcĭ chiar pe când sosirăm la portă, chiar atuncia pocni din partea de din apoĭ a caseĭ o puşcătură.

„Aŭ trecut preste stobor şi sînt deja în curte. Aĭ noştri împuşcă din ferestile din sus. Vino!“ zise Ĭan şi se întórse în derept, alergă de-a lungul zidului şi sări apoĭ preste gard.

Eŭ încă mĕ avîntaĭ preste el, şi abia îmĭ ajunseră piciórele pe pămînt, şi deja audiĭ o lovitură cu patul pusciĭ.

„Unul!“ strigă Ĭan.

Eŭ încă vĕdui, cum o figură întunecată şi gólă se repedi asupra mea, ridicaĭ puşca şi slobodiĭ.

„Doĭ!“

„Hallooh! Cine puşcă acolo jos?“ întrebă un glas adânc din ferestă.

„Sînt eŭ, baas Ĭeremias!“ rĕspunse Ĭan slobodind puşca asupra uneĭ ţinte, carea eŭ nu o observam. O strigare dovedi, că glonţul a nimerit.

„Unde sînt mişeiĭ?“

„Numaĭ doĭ orĭ treĭ în curte —“

„Cu aceştia am gătat!“

„Ceĭ alalţĭ sînt în grădină!“

„A. le voiŭ trimite pe cine va!“

Ĭan intră în căsulia leopardului.

„Tüfel!“

Se audi un sunet sforăitoriŭ.

„Vino. Tüfelul meŭ! Tu de multă vreme nu aĭ maĭ vĕdut nicĭ un Zulu!“

Trase féra puternică de lanţ din colibă şi-ĭ înfăşură lanţul în jur de grumazĭ.

„Vino chiar lângă mine. mynheer! El e bine dresat, nu face căsenilor nimica, şi nicĭ dta nu aĭ, să te temĭ de nicĭ un rĕŭ, dacă staĭ lângă mine. Baas Ĭeremias!“

„Hallooh, ce e?„

„Petrece óre cine din ómeniĭ nostri afară? Eŭ slobod pe Tüfel.“

„Slobóde-l. neef Ĭan! Sîntem toţĭ aci în casă.“

Ĭan duse féra până la colţul curţiĭ, arĕtă spre grădină şi o slobodi.

„Prinde Tüfel!“

În ceealaltă clipă féra era dispărută, şi pe loc audirăm o strigare înfiorătóre, după care urmă un urlet scurt şi furios.

„A prins deja pe unul! Vino, mynheer, că le maĭ trimit pe óre cine.“

Păşi la un şopru scund şi-ĭ deschise uşea.

„Rob!“

Pe loc ieşi struţul.

„Prinde!“ porunci Burul arĕtând spre grădină.

Struţul ascultă de poruncă şi alergă în grădină.

„Nu va face leopardul nimica struţuluĭ?“ întrebaĭ.

„Nicĭ prin minte nu-ĭ trece! Eĭ beaŭ lapte împreună din acela-şĭ şuştariŭ. Dar acuma vino, mynheer! Avem, să aflăm, unde şĭ-aŭ ascuns Caférii caiĭ, şi atuncia mişeiĭ sînt perduţĭ.“

Sărirăm din noŭ preste gard. În vreme ce din grădină se audia strigare după strigare. Caiĭ eraŭ a bună samă în apropiarea caseĭ. De aceea ziseĭ:

„Să încunjurăm casa în o anumită depărtare de la stobor, eŭ în partea asta şi dta în ceealaltă, mynheer!“

„La nicĭ o întîmplare! Aĭ, să rĕmâĭ lângă mine din causa leopardului, dacă ar sări preste gard, ceea ce de altmintrea nu cred, să o facă.“

Acuma fîşaĭ pe lângă noĭ o figură şi încă una. Trimiseĭ în urma lor al doilea glonţ din puşca mea. Al treilea voi, să trécă pe lângĕ noĭ, dară primi al doilea glonţ din puşca luĭ Ĭan, şi acum audirăm deja sforăit decaĭ, a căror tropot se depărta.

„Aşa dar acolo eraŭ,“ zise Ĭan. „Ceĭ doĭ aŭ scăpat, de cum va nu aĭ nimerit pe unul din eĭ.“

„Am nimerit pe al doilea, asta o sciŭ a bună samă. Şi totuşĭ aŭ scăpat doĭ, căcĭ unul va fi rĕmas lângă caĭ.“

„Dară ceĭ alalţĭ sînt perduţĭ. Eŭ cunosc pe Tüfelul meŭ.“

Încă până ce grăia el, pocni stoborul. Credeam, că un al patrulea Zulu va, să trécă, şi întorseĭ puşca spre lovitură. Dară era leopardul. El sări la pămînt, ér apoĭ se aruncă cu iuţéla fulgerului asupra mea şi mĕ aruncă la pămînt.

„Tüfel!“ strigă Ĭan chemându-l de la mine. Dară féra gustase sânge şi redobîndise deplina sa sĕlbătecie.

Una din brâncile eĭ se împlântă adânc în carnea umĕruluĭ meŭ, şi dinţiĭ cercaŭ, să ajungă la gâtlejul meŭ. Zăceam de desubtul animaluluĭ, îl ţineam de grumazĭ şi-ĭ strîngeam capul de mine, pentru ca dinţiĭ luĭ să nu-mĭ fie primejdioşĭ. Piciórele le încolăciĭ în jur de trupul luĭ şi-l trăgeam jos până chiar pe mine aşa, că nicĭ brâncile de din apoĭ nu puteaŭ, să-mĭ fie primejdióse. Dară făr de ajutoriul luĭ Ĭan totuşĭ aşĭ fi fost perdut. El prinse lanţul, trase cu o smâncitură puternică féra de pe mine şi o aruncă în stobor cu o forţă aşa de mare, cât pocniră nu numaĭ stoborul, ci şi óséle leopardului.

Istoria ne grăesce despre bărbaţĭ, carĭ să fie sugrumat leĭ numaĭ cu mânile. Până acuma mĕ îndoisem în adevĕrul istorisirilor acestora, dară acum mĕ convinseĭ, că sînt ómenĭ, a căror forţă fisică întrece chiar şi forţa uneĭ férĕ ca acésta. Mĕ sculaĭ şi luaĭ cuţitul în mână.

„Ne caută, să-l ucidem!“

„Nu e de lipsă. mynheer! El nu maĭ póte strica!“

Burul îngenunchiă pe leopard, care se putea apĕra în contra apĕsăriĭ celeĭ puternice numaĭ cu un urlet tîmpit, înfăşură lanţul în jurul uneia din petrile, carĭ eraŭ băgate adânc în pămînt şi formaŭ proptelele stoboruluĭ.

„Aci rĕmâne, până se va face zină. Atuncia o singură privire ajunge spre a-l face ascultătoriŭ. Rănitu-te-a?“

„Puţintel la umĕr.“

„Vino dară iute, ca să te lege! Adevĕrat că a fost din partea mea un lucru nesocotit, că am slobodit féra, dară nóuĕ ne-ar fi scăpat maĭ mulţĭ vrăşmaşĭ de cât luĭ.“

Săriĭ preste gard, şi eŭ după el în ciuda durerilor, carĭ le simţiĭ în umĕr în urma săriturii.

„Deschide uşea, baas Ĭeremias!“

„Pe loc, neef Ĭan!“ rĕspunse Burul de sus. „Cum staŭ Caférii?“

„Doĭ aŭ scăpat. Pe ceĭ alalţĭ ni-ĭ vom privi cu felinariul.“

Uşea se deschise, şi noĭ voiam, să întrăm. Atuncĭ audirăm, că din colo de gard se apropie tropotire de caĭ, şi un glas striga după ajutoriŭ.

„Aŭ, o, o! Mynheer, ajut! Rĕŭ nălucă vreŭ mânca Quimbo şi mânca caĭ!“

Ce fel de nălucă putea, să fie aceea? Ĭan alergă la portă şi o deschise. După câte va clipite sări Quimbo pe Mozambicanul sĕŭ în curte. În urma luĭ veniaŭ ceĭ alalţĭ doĭ caĭ, cu tóte că nu-ĭ ţinea de frîŭ, şi în urma lor alerga struţul cu grumazul întins.

„O, nălucă vreŭ prinde serman Quimbo. Mynheer puşc nălucă!“ striga Caférul oprindu-se acuma înainte mea şi arĕtând cu un gest de spaimă în apoĭ de sine.

Baas Ĭeremias sta cu un felinariŭ mare din jos de uşe aşa, că puteam, să vedem bine. Struţul, după cum băgarăm de samă după aceea, ieşise din grădină prin portiţa stoboruluĭ, carea o deschiseră a bună samă Zuliĭ, şi dase de Quimbo, carele se apropiase către casă şi în întunerec nu băgase de samă struţul. Acuma firesce că vedea, cu ce fel de nălucă a avut de lucru, şi bărbăţia i-se trezi din noŭ. Sări de pe caĭ, luă lancea sa şi începu a lovi cu ea în struţ.

„Ce? Nălucă sînt pasĕre, sînt struţ? Aştept, Quimbo vreŭ arĕta pasĕre face nălucă!“

Se înşelase în vrăşmaşul sĕŭ. Struţul, când e liber, e fórte fricos, dară domesticit fiind e a dese orĭ un păzitoriŭ fórte viteaz al caseĭ, şi dacă ajunge la consciinţa forţeĭ sale, e un luptaciŭ, cu care nu e bine, să te prindĭ. Quimbo avu, să o esperieze acésta pe loc. Struţul luându-şĭ un avînt puternic îl aruncă la pămînt, îĭ aplică vre o câte va loviturĭ fórte energice cu piciórele şi lovi cu ciocul spre capul luĭ şi într'aceea spre nenorocire ţintia tot spre frisură aşa, că acésta într'o clipă îşĭ perdu artificiósa formă de pantofĭ. Biruitul începu, să strige ţiuind.

„Ajut, mynheer! O sĕrac Quimbo, o frumos sĕrac pĕr de Quimbo! Mynheer lovesc mort, bat mort, împung mort, puşc mort struţ!“

„Rob, în apoĭ!“ strigă Ĭan şi prinse pasĕrea de una din aripĭ, cu carĭ batea.

Dobitocul ascultă, şi Burul îl duse în şoprul, care era încă deschis. Quimbo se sculă şi scutind încă şi acuma conciul sĕŭ cu mânile, voia, să-şi continue lamentarea. Atuncia vĕḑu umĕrul meŭ sfăşiat, de pe care sângele întru adevĕr curgea tare. Pe loc sări la mine şi zise îngrijat:

„Mynheer am rană? Mynheer sînt face aprópe mort? O, o, bun sĕrac mynheer! Quimbo voiŭ lega rană de la drag mynheer!“

Vecinii şi Mietie se pogorîseră la noi. Auḑind cuvintele lui Quimbo îşi uitară de întrebările şi deslușirile, carĭ a bună samă le eraŭ pe limbă, şi mĕ încunjurară. Mĕ duseră în casă şi acolo ’mi cercetară rana mea. Ea adevĕrat că-mi făcea durerĭ, dară nu era primejdiósă. În vreme ce mi-o legară, se porniră întrebările şi istorisirea, şi apoi ne duserăm înarmaţi şi cu felinare a fară, să vedem pe Zulii cei morţi.

În curte zăceaŭ treĭ trupurĭ. În dosul căsiĭ mórtea avuse un seceriş încă şi mai bogat, căcĭ acolo găsirăm cincĭ trupurĭ sfăşiate în chip grozav. Doĭ din Zulii aceştia îmbrânciseră sub loviturile ciocului struţuluĭ, maĭ înainte de ce ĭ-ar fi omorît leopardul.

Acuma făcurăm o cercetare în direcţia, în care staseră caiĭ. Şi aci aŭ fost de mórte cele dóuĕ împuşcăturĭ ale nóstre, dară Ian se mâniă fórte tare, când vĕḑu, că Sicucuni nu era între ceĭ morţĭ. El scăpase şi de astă dată.

În ziua de maĭ înainte vecinii lăsaseră, să îngrópe pe Zulii, ceĭ ce căḑuseră, în pădure, şi să aducă la farmă obiectele lor, carĭ noĭ le-am fost ascuns. În ceea dimineţă ne aştepta o îngropăciune încă şi maĭ mare. O amânarăm, până vor fi sosit şi ceĭ alalţĭ Burĭ. Atuncĭ avură, să se rostéscă judecată asupra luĭ Cemba şi să se ĭea mĕsurĭ cu privire la urmărirea luĭ Sicucuni şi la prinderea transportuluĭ de arme.

IV.

În ceea dimineţă mĕ trezii deja de timpuriŭ, şi când ieşii în curte, găsiĭ acolo pe Mietie deja cuprinsă cu lucrul. Ea dóră avea, să se îngrijéscă de atâţia óspeţĭ aleşi, şi consciinţa acésta îĭ scurtase odihna de nópte.

Gândul, că principele Zulilor a scăpat, mĕ mână a fară pe câmp. Leopardul era încă şi acuma lânţuit de pétră, şi ochiĭ luĭ sclipiaŭ privind la trupurile cele din apropiare ale celor împuşcaţĭ. La o parte vĕḑuĭ limpede urmele cailor, carĭ stătuseră aci. Dera lor, carea o urmăriĭ până la un loc, ducea în jos în vale şi se întórcea apoĭ spre rĕsărit. Ne era de folos, să scim, în ce direcţie se continua ea. De aceea mĕ întorseĭ la farmă şi trezii pe Quimbo, ca să-mi înşeleze calul.

Încălecaĭ în ciuda raneĭ mele şi mĕ întorseĭ la deră şi o urmăriĭ, până când îmi putuĭ forma éră o părere solidă. În depărtare cam de patru milurĭ anglezescĭ de la farmă mĕ opriĭ pe o înălţime şi vĕḑuĭ către rĕsărit vîrfurile cele acuma luminate de sóre ale munţilor Rand, în vreme ce póla lor până aprópe de mine era încă ascunsă sub negură undulatóre. Colo din colo ducea pasul Kers preste munţĭ, şi aci cu ceva maĭ la deal deschidea pasul Klei calea la vale în ţară. Altă cale a fară de acestea dóuĕ nu esista. Cel puţin aşa se credea în de obşte. Dera ducea în direcţie óblă către pasul Klei, şi eŭ acum eram convins, că acuma nu am maĭ reuşi, să ajungem pe Sicucuni. Caiĭ luĭ adevĕrat că în urma alergăriĭ eraŭ fórte obosiţĭ, dară el dispunea de caĭ destuĭ, pentru ca să schimbe călăriile, şi chiar şi dacă am fi avut în de mână caĭ próspeţĭ, el totuşi deja şi acum era în un avantaj cu mult maĭ mare, de cât să-l maĭ putem ajunge.

Mĕ întorseĭ şi nu maĭ aveam mult până la farmă, când băgaĭ de samă o cétă de călăreţĭ, carea venia din o lature şi părea a avé aceea-şĭ ţintă cu mine. Eĭ încă mĕ observară. Se opriră şi mĕ aşteptară. Eraŭ peste treĭ zecĭ de figurĭ puternice de Burĭ, cu pĕlăriĭ late de-asupra feţelor pîrlite de sóre şi cu puscĭ grele aninate de umeriĭ puternicĭ.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

„Enciclopedia Română“, publicată din însărcinarea şi sub auspiciile „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporuluĭ român“, de *Dr. C. Diaconovich*, prim-secretarul Asociaţiunii.

A apărut fasc XVIII, care cuprinde articole de la „Heliotropium“ până la „Hypochondria“. Dintre numerósele articole ale acestuĭ fascicol remarcăm:

Articole de interes special românesc: Henţia, Hepites, Herescul, Herĕstrăŭ, Hodoş-Bodrog, Hodoşiŭ, Holban, Hora, Horia, Hotin, Hunedóra (cu 2 ilustraţiuni), Hunyadi, Hurmuzachi (Dr I. G. Sbiera), Huru, (Onciul), Huşi, Huţan.

Biografiĭ străine: Herder (M. Străjan), Herodot, Hofer, Homer (M. Străjan), Honterus, Horatius (M. Străjan), Hugo Victor, Humboldt, Hus, Husiţĭ (Iarnik).

Art. de geogr., istorice, sciinţifice: Herţegovina, Hertzian, resunătorul, Hessa, Heteeni (Aguletti), Hieroglyfe (T. Antonescu), Hohenzollern, Hughenoţĭ, Hydrocarbure, Hydrogen, Hydrotherapia, Hypnotica, Hypnotism, etc.

Abonamentele se fac la *W. Krafft în Sibiŭ* (deposit general pentru România: *E. Storck, Bucurescĭ*) şi se primesc numaĭ pentru publicaţiunea întrégă. Preţul de prenumerare: pentru un tom broşurat fl. 10.—, legat fl. 11.60 (în România: leĭ 25.—, resp. 28.50).

Din scrierile luĭ Ioan Pop Reteganul **Novele şi Schiţe**. Broşura II., Sibiŭ 1899. pag. 88, preţul 1 cor. 20 fil. Broşura conţine patru novele: Nenea Alec, Popa Toma, Salvira şi Susana cea nebună. Tóte scrierile dluĭ Reteganul aŭ un fond poporal, chiar şi povestirea e poporală. Pe icĭ colo dsa vîră în limbă espresiunĭ locale, carĭ airea de bună samă nu sînt usitate; cuvinte, carĭ fac parte din dialectul local. Étă de pildă: zărăstice, bolovănos, lisniţĭ, ş. a. Asta credem, că nu e de conces, după ce chiar dsa a spus-o, că sute de esemplare din broşura I. aŭ fost împărţite pe la bibliotecile săteseĭ de din colo. N’ar strica, dacă s’ar delătura din scriere şi espresiunĭ cacofonice, ca slujnicóe, ca care ş. a., carĭ urîţesc limba. În colo novelele şi schiţele din broşura acésta sînt scrise aşa nepretenţios, şi tóte aŭ tendinţă morală. Icĭ colo maĭ apare câte un Deus ex machina care deslégă intriga, maĭ de multe orĭ puţin încurcată. Le recomandăm în atenţiunea cărturarilor de la sate, pagubă numaĭ, că sînt aşa de scumpe.

Dr Victor Szmigelski: **Ermeneutica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi, Blaş 1899, pag. 180, preţul 2 cor. Ca şi de la cele alalte publicaţiĭ ale sale dl autor destinéză şi venitul acesteĭ publicaţiĭ pentru formarea unuĭ fond provinţial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor. Manualul e destinat pentru facultăţile de teologie, dar póte fi de folos şi celor carĭ se ocupă cu studiul sf. Scripturĭ.

Teodor V. Păcăţian: **Judecătoriile cu juraţĭ**, Sibiŭ 1899, preţul 80 fil. Se ocupă cu inovaţia care de la Anul noŭ se va introduce la tóte tribunalele: cu judecătoriile cu juraţĭ.

A apărut şi se află de vînḑare la
Tipografia seminarială din Blaş:

Sfînta şi Dumnezeésca
EVANGELIE
a Domnuluĭ şi Dumnezeuluĭ nostru
Isus Christos

revĕḑută după originalul grecesc şi acum întâia dată tipărită cu litere străbune în zilele preaînălţatuluĭ Împĕrat al Austrieĭ şi Rege Apostolic al Ungarieĭ Francisc Iosif I. cu binecuvîntarea Preasfinţituluĭ nostru Archiepiscop şi Mitropolit de Alba Iulia şi Făgăraş Dr Victor Mihályi de Apşa.
Blaş 1900.
De la sfînta Unire 200.

În ce privesce **preţul Evangelieĭ** Veneratul Cler îl cunósce din circularul din 12 Iuliu 1899. Dar fiind că sînt mulţĭ din diecesele sufragane, carĭ ar dori să-şi procure ediţia acésta a Evangelieĭ şi nu sciŭ preţul eĭ, spunem, că un esemplariŭ costă: crudo **8 fl. 50 cr.**, broşurat **8 fl. 65 cr.**, ér legat în pele roşie, cu cadru aurit pe table, cu ceĭ patru Evangelişti, cu cruce şi cu copcie **12 fl. 50 cr.** Legătura maĭ elegantă se computà după calitatea peleĭ şi a decoraţiunilor, carĭ se vor dori.

Henry Bolo: **Tragedia Calvaruluĭ** tradusă de membriĭ societăţiĭ de lectură „Inocenţiŭ Micu Clain“ a teologilor din Blaş. Edit. societăţiĭ, pag. 287, preţul 2 coróne.

Judita Secula n. Truţa: **Din vremurĭ apuse**, Bucurescĭ 1899 pag. 110, preţul 1 leŭ

„Istoria dieceseĭ gr. cat. de Oradea-mare“ de Dr Ioan Ardeleanu, partea I şi II-a se află spre vînḑare la auctorul, Oradea-mare, Nagy-magyar utcza gör. kath. elemi iskola. Partea I. 80 cr., part . II. 60 cr., ambele 1 fl. 40 cr., 10 cr. porto, pentru teologĭ şi învĕţătorĭ saŭ pedagogĭ cu 1 fl. 10 cr. ambele părţĭ.

G. Coşbuc: **Răsboiul nostru pentru neatîrnare**, ed. III. Bucurescĭ, edit. C. Sfetea, XVIII+287. pag. preţul 50 cr.

G. Coşbuc: **Povestea uneĭ coróne de oţĕl**, Bucurescĭ, edit. C. Sfetea, XVII+260, cu o mulţime de ilustraţiĭ, preţul 75 cr.

Posta Redacţiunii. On. *Ofi. par. M. Rŭcs.* Restul pe 1897 şi 1898 l-am primit cu mulţămită. — On. D. *Iuliŭ D. Kozép-Visó.* Am primit cu mulţămită abonamentul de 20 cor. — On. *Pamfiliŭ Grapini* în *R. n.* Disertaţia trimisă am primit-o. — On. Teod. Dr. Nu a apărut. — Dluĭ *Ioan Ternovean*, coop. paroch. în *Valasut*, Călindariul Uniriĭ pe anul acesta nu a apărut, vĕ recomandăm „Calendariul poporuluĭ“ costă 40 fil. + porto.

Editor şi redactor rĕspunḑĕtor:
Dr Vasile Suciu.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.